

Ze was vijftien, speels en vrolijk.

Ze fietste van Kallo naar Doel en nam dan de overzet naar Lillo. Aan haar stuur hing een rieten mand met verse garnaal voor de restaurants aan de Schelde. Grootvader was kapitein op een vissersboot. Zijn twee zoons waren de vissers. Met grote sleepnetten werd de garnaal aan de randen van de zandbanken gevestigd. Aan boord werd die gekookt, zonder zouten of bewaarmiddelen en enkele uren later lag de garnaal op het bord in de restaurants. De vijftienjarige dochter was Lisette. Zij verkocht de garnaal met de fiets. Een vol colaglasje kostte vijf frank. De vijf franken moest ze netjes opbergen, maar daar deed ze het niet voor. Ze mocht altijd aan de bar iets kiezen. Ze kreeg een cola of soms boden opdringerige klanten haar een biertje aan. Omdat ze niet veel tijd had en de garnaal snel in een ijskast moest dronk ze die drankjes in één teug leeg. Snel op naar de volgende klant. Om zeven uur 's avonds vertrok de laatste overzet van Lillo naar Doel. Dan moest ze nog even naar Fort St Marie en dan nog een klant in de Perel en tegen negen uur was ze terug thuis. Dit fietsavontuur was een bijverdienste. De echte vangst werd verhandeld in Kieldrecht bij de grossier.

Haar grootmoeder woonde naast het ouderlijk huis en baatte de afspanning "De Sluizen" uit. Lisette hielp graag achter de bar. De klanten waren vriendelijk en er werd veel gelachen. Grootmoeder Julie had multiple sclerose. Haar handen waren vervormd tot klompen. Haar vingers waren vergroeid en kon ze niet meer bewegen. Gelukkig waren ze gevoelloos geworden. Maar ze lachte altijd. De klanten hadden heel veel respect voor haar. Het openingsuur en het sluitingsuur waren heilig. Rond vier uur 's morgens ging de kroeg dicht.

Er was ook een hond, Bobby. Een lelijke straathond maar trouw en lief.

Sinds 1800 was er in de Polders weinig veranderd. Sommige waterlopen en grote gebieden waren eigendom van een gravin. Het riviertje, beheerd door de gravin, achter het café, zat boordevol vis en was een geliefde plek voor vissers. Er zaten snoeken van meer dan één meter. Grootmoeder verkocht de visvergunning. Eenmaal per jaar kwam de rentmeester het geld ophalen.

Omdat Lisette haar vader en de broer van vader, de polders en de slikken en schorren door en door kenden, speelden ze soms gids voor rijke jagers. In het riet langs de Schelde zat het vol wild. Gewoonlijk namen ze een ladder mee voor het geval er iemand in drijfzand terecht kwam. Die plekken kende men, maar toch zou een roekeloze jager hier het leven laten. Ze kregen hem niet op tijd op het droge. Hij stikte. Het was de zoon van een gekende Antwerpse brouwersfamilie. Zijn broer, die erbij was, heeft er een schuldgevoel aan overgehouden. Toch bleef hij op De Sluizen vaste klant. Lisette hing altijd in zijn buurt. Altijd had hij wel iets bij voor haar.

Toen Lisette haar Communie deed, werd ze op het kasteel bij de gravin uitgenodigd. In een dure winkel in Beveren kocht de dame de hele uitzet. Het was een soort respectvolle trouw tussen de gravin en haar vader, de visser. Het mag gezegd zijn, haar vader leek erg op Gary Grant de toenmalige gevierde filmster. Zijn gebruinde huid en zijn verweerd gelaat gaven hem het cowboy allure waar de toenmalige dames graag voor naar de film gingen kijken. Zijn ruwe ongenueanceerde uitspraken die nam je er maar voor lief bij.

Koning Boudewijn was vaste garnaaiklant. Als hij iemand van het hof stuurde om garnaal te kopen zei moeder: "Laat die buiten maar wachten in de auto. Geef hem iets te drinken en als zijn pak klaar is mag hij vertrekken." Een beetje een eigenaardige houding. Maar het werd allemaal wel beleefd gezegd.

Vanaf het café, onder de Scheldedijk, naar het dorp was het te voet gauw een half uur. Met de fiets kwam je er ook. Maar dan moest je langs een smal pad tussen de korenvelden en over een houten bruggetje, waar geen twee fietsen mekaar konden passeren. Lisette zorgde dan wel voor een vriendin want die polderwegel was akelig. Als je over het bruggetje fietste ratelden de losliggende planken. Net of ze elk moment zouden invallen. In het dorp zelf was er weinig te beleven. Je had er een suikerfabriek en een melkfabriek. De suikerfabriek had langs de rivier "De Melkader" een spoortje gelegd tot aan de Schelde. Hierover vervoerde men jutte zakken met suiker tot aan de steiger van de Schelde. Op sommige plaatsen liep het spoor over een staketsel boven de grond. De kinderen zaten eronder te wachten als de wagonnetjes passeerden en vulden hun zakken met de lekkere ruwe suiker. Dat daar nu wat aarde tussen zat, dat zou hen niet deren. De suiker was lekker.

In de zomer zat men naast en achter het café op het gras, grenzend aan de Melkader. Bij hoog water in de Schelde had je minder stroming en kon je er goed zwemmen. Met enkele vriendinnen ging Lisette vanaf het brugje in de rivier duiken. Een verre oom hield een oogje in het zeil. De kinderen spraken af om zo lang mogelijk onder water te blijven om de oom te doen schrikken. Lisette was de beste zwemster en ze bleef zo lang onder water tot de oom in paniek raakte en luidkeels om hulp begon te roepen. De toegesnelde klanten zagen enkel een groepje kinderen die uit het water klauterden en er was zagezegd niets gebeurd. Even later bezweek de oom aan een hartaanval en stierf twee dagen later.

Het cliënteel van "De Sluizen" bestond voornamelijk uit middenstanders uit Antwerpen. Enkele industriëlen hadden er ook hun vaste stek. Er was een soort gezonde hiërarchie in dit milieu. Als de brouwer binnen was mocht niemand nog zijn eigen pint betalen. "Tap maar en schrijf maar op, ik betaal straks, klonk het dan." Een invoerder van rijst wiens naam ik hier niet kan vermelden, was elke zondagnamiddag op post. Hij droeg altijd rubberen laarzen, zette die voor de buitendeur en kwam binnen met aanstekers. Soms bleef hij iets eten. Hij vroeg dan aan grootmoeder of ze voor hem een pan spek met eieren wou bakken. Waarop grootvader in de

tuin eieren ging rapen bij zijn kippen en grootmoeder in het winkeltje wat spek sneed.

Toch was er een soort ijzeren wet van de waard. Als die vond dat het welletjes was en je had teveel op dan ging je buiten. Graaf of landbouwer, dat maakte niets uit.

Het ergste dat zo een gesloten gemeenschap kon overkomen was dat de dochter des huizes, voorbestemd om met één of andere Pipo van het dorp te trouwen, verliefd zou raken op een buitenstaander. Iemand van de stad bijvoorbeeld. Je stuurt je dochter toch niet naar een internaat bij de nonnen om regentes te worden als ze niet in de buurt van het ouderlijk nest komt wonen.

Maar ja, toch zou dit gebeuren. Een babbel aan de bar, in scene gezet door vrienden van de rivierpolitie en het loodswezen, zouden hier ernstig roet in het eten gooien. De familiale verhoudingen werden flink door elkaar geschud.

Terzelfdertijd begonnen de onteigeningen en de ontwikkeling van Linkeroever. In ijtempo werd een nieuwe elektriciteitscentrale gebouwd, die nauwelijks twintig jaar heeft gediend. De nieuwe dokken, de industrie, heeft dit idyllisch landschap verdreven. Maar terzelfdertijd verdwenen de vriendschapsbanden tussen hele groepen mensen. De gravin bleef verweesd achter. De brouwerij werd verkocht. De suikerfabriek sloot. En de eens zo bloeiende socio-culturele gemeenschap van Kallo, zieltoogde op het dreunen van heipalen die men in de poldergrond dramde.

Je kan alleen nog maar met een soort weemoed terugdenken aan hoe mooi dit allemaal was.

Een colaglasje verse garnaal voor vijf Frank.

Sam

